

Hlások a písmená y, Y, ý

Šlabikár LIPKA® 1. časť, strany 79 – 82

Návrhy príprav na vyučovacie hodiny 73 – 76

Pojmy:

hláska a písmeno Y, tlačенý a písaný tvar písmena, malé a veľké písmeno, nápovedný obrázok; slabika, slovo, veta

Ciele:

- ✓ súvislo rozprávať o ilustrácii;
- ✓ dopĺňať rozprávanie na základe otázok učiteľa;
- ✓ poznať a čítať všetky tvary písmena Y;
- ✓ čítať dvojslabičné a trojslabičné slová;
- ✓ čítať slová so zatvorenými slabikami;
- ✓ samostatne čítať vety;
- ✓ čítať s porozumením;
- ✓ rozvíjať svoje komunikačné spôsobilosti;
- ✓ rozvíjať aktívnu slovnú zásobu;
- ✓ pracovať podľa inštrukcií učiteľa alebo spolužiakov.

Návrh didaktického postupu

Vyvodenie hlások a písmen y, Y, ý

Nápovedný obrázok pri písmene Y nie je, pretože žiadne slovenské slovo sa nezačína touto hláskou, preto k nemu nie je ani motivačná báseň. Hlásku Y nemôžeme v slovách počuť, žiakom vysvetlíme, že v slovenskom jazyku sú pravidlá, ktoré určujú, kedy používame *i* a kedy *y*, no v hovorenej reči ich nerozoznáme.

Žiakom „predstavíme“ – pomenujeme všetky tvary písmena Y (malé tlačené y, veľké tlačené Y, malé písané ý, veľké písané Y), ktoré žiaci opakujú. Pri pomenovaní názvov písmen odporúčame, aby žiaci hovorili celý názov písmena. Pri čítaní písmen v texte vyslovujú iba hlásky, neurčujú tlačené alebo písané, malé alebo veľké tvar.

Úvodná ilustrácia je tematicky zameraná tak, aby poskytovala priestor na rozvoj zrakového vnímania (vnímanie detailov ilustrácie), pozorovacích schopností žiakov (vnímanie tvarov, farieb, veľkosti a vzťahov medzi časťami ilustrácie), rozvoj komunikačných a vyjadrovacích spôsobilostí (rozšírenie slovných zásob, tvorenie viet podľa určeného zadania). Je vhodná na využitie medzipredmetových vzťahov a plnenie cieľov prierezových tém.

Strana 79, práca s úvodnou ilustráciou

Žiak vie:

- ✓ pomenovať časti ilustrácie;
- ✓ povedať o ilustrácii aspoň 5 viet;
- ✓ doplniť rozprávanie na základe otázok učiteľa;
- ✓ identifikovať hlásku y v slovách znázornených na ilustrácii;
- ✓ určiť pozíciu hlásky y na konci slova.

Na ilustrácii je Zuzkina rodina pri predvianočnom upratovaní. Mama so Zuzkou umývajú misky, vázy, otec vešia záclony, Adam umýva svoje autíčko. Prácu s úlohou odporúčame začať riadeným rozhovorom tom, či žiaci pomáhajú doma pri upratovaní, umývaní, ako sa doma pripravujú na

Vianoce... Po rozhovore dáme žiakom čas na pozorovanie obrázka. V nasledujúcom rozhovore odporúčame porovnať situáciu na ilustrácii so skúsenosťami žiakov.

Pri tvorení viet o ilustrácii odporúčame povedať žiakom, že v slovách *vázy, misy, umýva* sa píše na konci slova písmeno **y**, preto tvoria vety najmä s týmito slovami. Žiaci tieto slová používajú v slovných spojeniach a vo vetách. Mali by samostatne povedať 5 viet o obrázku. Odporúčame vopred určiť počet slov vo vetách. Rozprávanie môžeme spestriť tým, že žiaci vymyslia príbeh, ktorý sa mohol stať Zuzke pri pomáhaní pri upratovaní s rodičmi a bratom Adamom.

Na ilustrácii je jeden nevyfarbený obrázok: *vázy*. Odporúčame, aby ho žiaci pomenovali a povedali, že novú hlásku počujú na konci slova. Grafické znázornenie pozície hlásky v slove je zobrazené pomocou rámečkov s vyfarbenými časťami. Môžu vyfarbiť nevyfarbené predmety na ilustrácii.

Slovná zásoba, ktorá je znázornená na ilustrácii:

- slová s hláskou **y**: *misy, vázy, hodiny, záclony, umýva, umývame*.

Strana 79, čítanie slov s novým písmenom

Žiak vie:

- ✓ prečítať slová s novým písmenom;
- ✓ prečítať slovo so štyrmi slabikami.

Čítanie slov s novým písmenom žiaci nacvičujú v tzv. trenažéri, kde sú napísané slová s novým písmenom. Slabika s novým písmenom je farebne odlíšená. Je to systémový prvok použitý v celej prvej časti *Šlabikára LIPKA®*.

Strana 79, čítanie viet, text **Umývame**

Žiak vie:

- ✓ čítať vety s novými slovami;
- ✓ čítať vety so správnou intonáciou.

Nový text najskôr prečíta učiteľ, aby žiaci počuli správnu intonáciu a plynulé čítanie viet ako vzor. Potom čítajú žiaci. V texte sú použité nové slová z trenažera, ktoré si žiaci vopred precvičili, preto by im samostatné čítanie nových viet nemalo robiť problém. Žiakov nesmieme zabudnúť pochváliť za ich prácu. Odporúčame dbať na dodržiavanie správnej intonácie pri čítaní viet, najmä zvolacích viet.

Strana 79, čítací riadok

Žiak vie:

- ✓ čítať slová napísané písaným písmom.

Rozširujúcou aktivitou pri riešení úlohy môže byť orientácia v riadku. Úlohou na rozvoj čítania s porozumením je vyhľadávanie daných slov v texte.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce a jej spoločnom vyhodnotení vyfarbia dieliky v sebahodnotení. Spôsob sebahodnotenia môže byť rôzny. Odporúčame sa zamerať na úspešnosť pri čítaní zvolacích viet so správnou intonáciou.

Strana 80, úloha 1

Žiak vie:

- ✓ zložiť slová z daných slabík.

Odporúčame pred riešením úlohy zopakovať so žiakmi slová, ktoré majú na konci slova **y**, aby sa žiakom ľahšie spájali slabiky do slov. Každé slovo obsahuje jednu slabiku z horného, jednu z dolného riadka.
Riešenie: víly, vozy, sovy, osy

Strana 80, úloha 2

Žiak vie:

- ✓ vytvoriť nové slovo výmenou posledného písmena;
- ✓ napísať nové slovo.

Žiaci najskôr prečítajú slová v rámečkoch, potom zamenia posledné písmeno slova za **y** a nové slovo napíšu do riadka. Rozširujúcou úlohou je „včielkina“ úloha, žiaci nové slová môžu nielen vysvetliť, ale použiť ich aj vo vetách.

Strana 80, úloha 3

Žiak vie:

- ✓ priradiť slovo k správnej obrázku;
- ✓ povedať vetu s daným slovom a určiť počet jej slov.

Odporúčame, aby žiaci značili dvojice slov rovnakou farbou (napr. zvon, zvony).

Strana 80, hodiny

Žiak vie:

- ✓ vybrať do vety vhodné slovo podľa významu.

Podobný typ úlohy už žiaci riešili na strane 68. Odporúčame najskôr prečítať všetky tri možnosti v každej vete. Vhodné slová, ktoré žiaci doplnia do viet, vyfarbia. Správne vety spoločne prečítajú.
Riešenie: Jana umýva misy. Ivan je veselý.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce a jej spoločnom vyhodnotení vyfarbia dieliky v sebahodnotení. Odporúčame sa zamerať na úspešnosť pri riešení úlohy 2.

Strana 81, čítanie viet, text Veselé noviny

Žiak vie:

- ✓ povedať aspoň 5 viet o ilustrácii;
- ✓ čítať vety plynule a so správnou intonáciou.

Pred čítaním nového textu odporúčame, aby učiteľ zameral pozornosť žiakov na ilustráciu v hornej časti strany. Je na nej rodina prváčky Zuzky. Pripravujú vianočné medovníky. Práca s ilustráciou by mala smerovať k tomu, aby žiaci o nej vedeli samostatne vytvoriť 5 viet s vopred dohodnutým minimálnym počtom slov. Rozvíjajú sa tým ich komunikačné kompetencie. Rozprávanie dáva priestor na plnenie afektívnych cieľov a na medzipredmetové vzťahy.

Text je zameraný na vysvetlenie rozdielu medzi slovami novina a noviny. Všetky slabiky s novým písmenom sú vyznačené farebne, aby sa slová žiakom čítali ľahšie. Nový text prečíta najskôr učiteľ, žiaci počúvajú správnu intonáciu a plynulé čítanie viet ako vzor. Potom čítajú žiaci. Učiteľ žiakov stále upozorňuje na dodržiavanie správnej intonácie pri čítaní viet, chváli ich za prácu a snahu.

Strana 81, úloha 1

Žiak vie:

- ✓ vyvodiť priame závery (porozumenie textu na 2. úrovni).

Úloha je zameraná na porozumenie textu, na rozlíšenie významu slov *novina* a *noviny*. Žiaci odpovedajú na základe prečítaného textu a svojich doterajších skúseností. Odporúčame uviesť aj iné príklady na vysvetlenie týchto slov (akú novinu sa žiaci dozvedeli doma, v škole...).

Včielkina úloha: Riešenie: 4

Sebahodnotenie

Sebahodnotenie žiakov odporúčame zamerať na plynulé čítanie textu.

Strana 82, rozprávanie na danú tému

Žiak vie:

- ✓ povedať aspoň 5 viet o ilustrácii;
- ✓ pomenovať časti ilustrácie;
- ✓ rozprávať na danú tému.

Ilustrácia s témou *Vianoce* je druhou celostranovou ilustráciou v nácvičnom období. Poskytuje priestor žiakom rozprávať nielen o ilustrácii, ale i o svojich vlastných zážitkoch s prípravou Vianoc, vianočných zvykoch... Básne odporúčame využiť ako motiváciu a začiatok rozprávania na tému *Vianoce*.

Sebahodnotenie

Pri sebahodnotení odporúčame zamerať sa na úspešnosť pri tvorení viet na danú tému.

Didaktické hry

Na detektíva

Cieľ hry: Precvičiť čítanie známych slov.

Pomôcky: vety napísané na tabuli

Postup: Na tabuli sú v riadkoch napísané rôzne vety tak, že je každá napísaná inou farbou. Žiaci najskôr prečítajú všetky vety. Potom im učiteľ kladie rôzne otázky, napríklad: *Kto z vás je šikovný detektív a zistí, z ktorej vety sa dozvieme, čo robí Jana?* (Jana umýva misy.)

Živé slová

Cieľ hry: Priradiť tlačенý a písaný tvar toho istého slova.

Pomôcky: slová napísané na kartičkách, tlačенý a písaný tvar každého slova

Postup: Učiteľ si vopred pripraví slová napísané na kartičkách, každé slovo je napísané písaným i tlačným písmom. Kartičky rozdá žiakom, žiaci najskôr prečítajú všetky slová. Potom učiteľ povie: *K tabuli príde dvojica slova, ktoré počujeme vo vete...* (Např.: *Mama a Zuzka sú veselé.* Na kartičkách je napísané slovo *veselé*.) Žiaci, ktorí majú písaný alebo tlačný tvar tohto slova, prídu pred tabuľu. Ostatní žiaci slovo prečítajú a skontrolujú správnosť riešenia.

Písanie y, Y, ý

Písanie, 3. zošit, strany 22 – 25

Návrhy príprav na vyučovacie hodiny 73 – 76

Pojmy:

malé písané y, veľké písané Y, malé písané ý

Ciele:

- ✓ napísať samostatne a správne všetky tvary nového písmena;
- ✓ písať písmená v správnom sklone a so správnou veľkosťou;
- ✓ písať slabiky a slová so správnymi rozstupmi medzi písmenami;
- ✓ odpísať slabiky a slová písaným písmom;
- ✓ prepísať vety písaným písmom podľa tlačenej predlohy;
- ✓ pracovať podľa inštrukcií učiteľa.

Strana 22

Žiak vie:

- ✓ pomenovať písmeno malé písané **y**, malé písané **ý**;
- ✓ písať správne spoje písmen **y, ý** v slovách.

Malé písané **y** sa žiaci učia písať na celej strane. Po úvodnom vysvetlení postupu písania písmena učiteľom a rozcvičení ruky, obtiahnu farbičkami zväčšený tvar písmena, aby si precvičili písací pohyb. V nasledujúcich dvoch riadkoch rôznej výšky s pomocnými bodkami označujúcimi začiatok písania píšú písmeno **y**. Odporúčame upozorniť žiakov na dodržiavanie správnej spodnej dĺžky písmena. V treťom riadku pri striedavom písaní písmen **y, ý** je potrebné, aby učiteľ upozornil žiakov na správne umiestnenie dĺžna. Posledný riadok je zameraný na precvičenie tvarovo podobných písmen **y, v**.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce na strane vypracujú sebahodnotenie podľa inštrukcií učiteľa. Môžu hodnotiť svoju úspešnosť na základe dodržiavania správneho tvaru jednotlivých častí písmena.

Strana 23

Žiak vie:

- ✓ písať správne pripojenie písmena **y**;
- ✓ samostatne napísať slová s novým písmenom.

Prvý štvorriadkový blok je zameraný na precvičovanie spojov písmena **y** v slabikách a v slovách. Zvýšená pozornosť je venovaná nácviku spojenia **vy**, v ktorom dochádza k skráteniu časti tvaru písmena **y**. V poslednom riadku žiaci prepisujú vetu.

Sebahodnotenie

V rámci záverečného sebahodnotenia môže učiteľ zvoliť ako kritérium úspešnosti správnosť prepísanej vety.

Strana 24

Žiak vie:

- ✓ pomenovať písmeno veľké písané **Y**;
- ✓ písať správny tvar písmena **Y**.

Pred písaním písmena **Y** je vhodné porovnať ho s tvarom malého písaného **y**, rozlíšiť spoločné a odlišné znaky. Prispieje to k lepšej fixácii písmena, ktoré v slovenčine nie je veľmi frekventované.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce na strane vypracujú sebahodnotenie podľa inštrukcií učiteľa. Môžu hodnotiť svoju úspešnosť na základe dodržiavania správneho sklonu písmen.

Strana 25

Žiak vie:

- ✓ samostatne napísať slová s novým písmenom;

- ✓ samostatne prepísať vetu podľa vzoru.

V prvej časti strany si žiaci precvičujú tvar písmena **Y**, jednak v kombinácii s inými písmenami, ktoré sa začínajú rovnakým tvarovým prvkom, jednak s malým písaným tvarom tohto písmena. V druhej štvorriadkovej časti precvičujú písmeno na začiatku vlastného mena. Záver strany je zameraný na prepis vety.

Sebahodnotenie

V rámci sebahodnotenia po skončení práce so stranou môžu žiaci hodnotiť dodržiavanie optimálnych rozstupov medzi písmenami a slovami.

Hláska a písmená t, T

Šlabikár LIPKA® 1. časť, strany 83 – 85

Návrhy príprav na vyučovacie hodiny 77 – 79

Pojmy:

hláska a písmeno T, tlačný a písaný tvar písmena, malé a veľké písmeno, nápovedný obrázok; slabika, slovo, veta

Ciele:

- ✓ súvislo rozprávať o ilustrácii;
- ✓ dopĺňať rozprávanie na základe otázok učiteľa;
- ✓ poznať a čítať všetky tvary písmena **T**;
- ✓ určiť pozíciu hlásky **t** v slove;
- ✓ čítať slová a vety zložené zo známych písmen;
- ✓ čítať s porozumením;
- ✓ rozvíjať svoje komunikačné spôsobilosti;
- ✓ rozvíjať aktívnu slovnú zásobu;
- ✓ pracovať podľa inštrukcií učiteľa alebo spolužiakov.

Návrh didaktického postupu

Vyvodenie hlásky a písmen t, T

Nápovedným obrázkom pri písmene **T** je *tabuľa*. Báseň sa viaže na nápovedný obrázok. Je v nej veľa slov s novou hláskou, ktoré sú určené na precvičovanie fonematického uvedomovania si novej hlásky v hovorenej reči. Odporúčame, aby sa žiaci naučili motivačnú báseň naspamäť.

K novému tvaru písmena na strane (veľké tlačné bezpätkové písmeno) pribudne nápovedný obrázok a všetky písané i tlačné tvary nového písmena. Žiakom „predstavíme“ – pomenujeme všetky tvary písmena **T** (malé tlačné t, veľké tlačné t, malé písané t, veľké písané t), ktoré žiaci opakujú. Pri pomenovaní názvov písmen žiaci hovoria celý názov písmena, pri čítaní písmen v texte vyslovujú iba hlásky.

Úvodná ilustrácia je tematicky zameraná tak, aby poskytovala priestor na rozvoj zrakového vnímania (vnímanie detailov ilustrácie), pozorovacích schopností žiakov (vnímanie tvarov, farieb, veľkosti a vzťahov medzi časťami ilustrácie), rozvoj komunikačných a vyjadrovacích spôsobilostí (rozšírenie slovnej zásoby, tvorenie viet podľa určeného zadania). Je vhodná na využitie medzipredmetových vzťahov a plnenie cieľov prierezových tém.

Strana 83, práca s úvodnou ilustráciou

Žiak vie:

- ✓ pomenovať časti ilustrácie;
- ✓ povedať o ilustrácii aspoň 5 viet;
- ✓ doplniť rozprávanie na základe otázok učiteľa;
- ✓ identifikovať hlásku **t** v slovách znázornených na ilustrácii;
- ✓ určiť pozíciu hlásky **t** na začiatku, vnútri alebo na konci slova.

Na ilustrácii je znázornená prváčka Zuzka s kamarátom Tónom v triede. Prácu s úlohou odporúčame začať riadeným rozhovorom o kamarátsťve medzi spolužiakmi. Potom dáme žiakom čas na pozorovanie ilustrácie. V nasledujúcom rozhovore odporúčame porovnať situáciu na ilustrácii so skúsenosťami žiakov.

Pri tvorení viet o ilustrácii odporúčame, aby sa žiaci zamerali na detaily a hľadanie častí ilustrácie, kde sú znázornené predmety a ľudia, v pomenovaní ktorých je hláska **t**. Žiaci tieto slová používajú v slovných spojeniach a vo vetách. Odporúčame vopred určiť počet slov vo vetách, ktoré tvoria žiaci. Žiaci by mali samostatne povedať 5 viet o ilustrácii. Rozprávanie môžeme spestriť tým, že žiaci vymyslia príbeh, ktorý sa mohol stať pri stretnutí Zuzky a Tóna a predstavovaní spolužiakov. Úloha je vhodná aj na plnenie afektívnych (výchovných) cieľov.

Na ilustrácii sú tri nevyfarbené obrázky: *traktor*, *aktovka* a *list*. Odporúčame, aby ich žiaci pomenovali, povedali po slabikách a určili, či v počujú v každom slove hlásku **t**. Potom určia, na ktorom mieste v slove počujú novú hlásku (určia pozíciu hlásky v slove): na začiatku, vnútri alebo na konci slova. Grafické znázornenie pozície hlásky v slove je znázornené pomocou rámečkov s vyfarbenými časťami. Žiaci povedia slovo znázornené na obrázku a určia, ktorý rámeček znázorňuje pozíciu hlásky **t** v slove. Môžu vyfarbiť nevyfarbené časti obrázka.

Riešenie: V slove *traktor* počujeme hlásku **t** na začiatku slova, hláska je znázornená prvým rámečkom. V slove *aktovka* počujeme hlásku **t** vnútri slova, hláska je znázornená druhým rámečkom. V slove *list* počujeme hlásku **t** na konci slova, hláska je znázornená tretím rámečkom.

Slovná zásoba, ktorá je znázornená na ilustrácii:

- slová s hláskou **t** na začiatku slova: *trieda*, *tričko*, *tulipán*, *tabuľa*, *traktor*, *Tóno*;
- slová s hláskou **t** vnútri slova: *aktovka*, *počítač*, *Iveta*, *Zita*, *stôl*, *stolička*;
- slová s hláskou **t** na konci slova: *list*.

Strana 83, čítanie slov s novým písmenom

Žiak vie:

- ✓ prečítať slová s novým písmenom;
- ✓ prečítať slovo so spoluhláskovou skupinou.

Čítanie slov s novým písmenom žiaci nacvičujú v tzv. trenažéri. Slabika s novým písmenom v slove je farebne odlíšena. Je to systémový prvok použitý v celej prvej časti *Šlabikára LIPKA®*. Čítanie náročnejších slov so spoluhláskovými skupinami (tamto, stojí) odporúčame dôkladne precvičiť v trenažéri, aby ich žiaci čítali plynule vo vetách. Ako rozširujúcu úlohu odporúčame zaradiť orientáciu v texte, žiaci vyhľadávajú určené slová, prípadne ich porovnávajú (ktoré slabiky sú rovnaké, ktoré odlišné).

Strana 83, čítanie viet, text Zuzana a Tóno

Žiak vie:

- ✓ čítať vety s novými slovami;
- ✓ čítať vety so správnou intonáciou.

Nový text najskôr prečíta učiteľ, aby žiaci počuli správnu intonáciu a plynulé čítanie viet ako vzor. Pri priamej reči môže meniť hlas, aby sa čítanie stalo pre žiakov zaujímavejším.

Po prečítaní textu odporúčame viesť rozhovor o texte. Žiaci by mali povedať, či sa im text páčil a prečo. Potom žiaci čítajú nový text. Sú v ňom použité nové slová z trenažera, ktoré si žiaci vopred precvičili. Nový text je zameraný na zvládnutie techniky čítania slov s novým písmenom, žiakov však môžeme upozorniť na dodržiavanie správnej intonácie pri čítaní viet (voľíme individuálny prístup). Nesmieme zabudnúť pochváliť žiakov za ich prácu.

Strana 83, čítací riadok

Žiak vie:

- ✓ čítať slová napísané písaným písmom.

Rozširujúcou aktivitou pri riešení úlohy môže byť orientácia v riadku a tvorenie viet s danými slovami. Úlohou na rozvoj čítania s porozumením je vyhľadávanie daných slov v texte.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce a jej spoločnom vyhodnotení vyfarbia dieliky v sebahodnotení. Môžu hodnotiť svoju úspešnosť i pocity pri riešení úloh v šlabikári i z celkovej práce na vyučovacej hodine. Odporúčame sa zamerať na úspešnosť pri čítaní slov s novým písmenom.

Strana 84, úloha 1

Žiak vie:

- ✓ prečítať slabiky zložené zo známych písmen;
- ✓ identifikovať slabiky, ktoré tvoria slovo.

Tento typ úlohy už žiaci riešili. Odporúčame, aby s prvou skupinou slabík žiaci pracovali spoločne s učiteľom, vyfarbili a napísali slovo *Zita*. Žiakov upozorníme na písanie veľkého písmena na začiatku mena. Ďalšie slová určia spoločne ústne a žiaci úlohu dokončia samostatne. Táto úloha je dôležitá na opakovanie a precvičovanie analýzy a syntézy slov na slabiky. Prácu žiakov spoločne kontrolujeme a individuálne pochválime žiakov, ktorí pracovali celkom samostatne.

Riešenie: Zita, sito, tunel

Strana 84, úloha 2

Žiak vie:

- ✓ priradiť k obrázku slovo, ktoré znázorňuje.

Úlohu tohto typu žiaci už riešili niekoľkokrát. Pomenovanie obrázka a priradenie správneho slova k nemu pomáha žiakom zdokonaľovať čítanie s porozumením. Pri vyfarbovaní rámečkov so slovami odporúčame, aby žiaci použili svetlejšie farby (aby napísané slovo zostalo čitateľné).

Riešenie: auto, vesta, sito

Strana 84, úloha 3

Žiak vie:

- ✓ prečítať slová;
- ✓ určiť počet slabík v danom slove;
- ✓ vymyslieť a povedať vetu s použitím daného slova.

Úlohu odporúčame riešiť najskôr spoločne ústne, potom formou samostatnej práce (všetci alebo niektorí žiaci). Pri tvorení viet s daným slovom vopred určíme minimálny alebo presný počet slov vo vytvorenej vete.

Strana 84, hodiny

Žiak vie:

- ✓ zložiť slovo z daných slabík;
- ✓ riešiť dopĺňovačku.

S týmto typom úlohy sa žiaci stretli na strane 75. Odporúčame úlohu riešiť spoločne. Rozširujúcou úlohou môže byť tvorenie viet o obrázku, prípadne rozprávanie vlastných zážitkov žiakov pri vítaní návštevu či zoznamovaní sa s novými kamarátmi.

Riešenie: slová: ZITA, VATA, MESTO, STOLY, AUTÁ; tajnička: IVETU

Sebahodnotenie

Pri sebahodnotení odporúčame zamerať sa na úspešnosť pri riešení úlohy 1.

Strana 85, čítanie viet, text Výstava

Žiak vie:

- ✓ povedať aspoň 5 viet o ilustrácii;
- ✓ čítať slová so spoluhláskovými skupinami;
- ✓ čítať predložky splývavou výslovnosťou;
- ✓ čítať vety s novými slovami;
- ✓ čítať vety so správnou intonáciou.

Pred čítaním nového textu odporúčame, aby učiteľ zameral pozornosť žiakov na ilustráciu v hornej časti strany. Odporúčame vysvetliť, čo znamená slovo výstava. Žiaci tvoria vety, učiteľ im môže pomáhať otázkami. Práca s ilustráciou by mala smerovať k tomu, aby žiaci o nej vedeli samostatne vytvoriť 5 viet. Rozprávanie dáva priestor na plnenie afektívnych cieľov a na medzipredmetové vzťahy.

Slabika s novým písmenom je vyznačená farebne, aby sa slová žiakom čítali ľahšie. Nové slová sú napísané v tzv. trenažéri, aby si ich žiaci mohli opakovane čítať. Odporúčame sa zamerať najmä na splývavé čítanie slov s predložkami a plynulé čítanie slov so spoluhláskovými skupinami.

Text najskôr prečíta učiteľ, aby žiaci počuli správnu intonáciu a plynulé čítanie ako vzor. Skôr, než začnú čítať žiaci, odporúčame porozprávať sa o počutí textu, aby sme mali istotu, že žiaci rozumejú všetkým slovám a pochopili aj obsah textu. To im umožní ľahšie čítanie nových slov.

Strana 85, úloha 1

Žiak vie:

- ✓ vlastnými slovami vysvetliť viac významov vety *Je zlatá*.

Úloha je zameraná na tretiu úroveň porozumenia textu, preto odporúčame riešiť ju so žiakmi spoločne a pomáhať im otázkami pri vysvetľovaní viacerých významov vety.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce a jej spoločnom vyhodnotení vyfarbia dieliky v sebahodnotení. Odporúčame sa zamerať na úspešnosť pri čítaní textu.

Didaktické hry**Paličky pomocníčky**

Cieľ: Precvičiť delenie slov na slabiky.

Pomôcky: malé paličky (prípadne špáradlá), prípadne farbičky a ceruzky

Postup: Každý žiak dostane na kartičke napísané známe slovo (alebo slovo napíše sám) a malé paličky (prípadne špáradlá). Pomocou paličiek rozdelí svoje slovo na slabiky. Ak nechceme použiť špáradlá, môžeme ako paličky použiť farbičky a ceruzky.

Vety spia

Cieľ: Zoradiť správne slová do viet, precvičiť čítanie viet.

Pomôcky: Vety napísané na kartičkách po jednotlivých slovách, pričom každá veta je napísaná inou farbou.

Postup: Učiteľ napíše na kartičky vety (každé slovo zvlášť) a rozdá ich žiakom. Každá veta by mala byť napísaná inou farbou alebo iným typom písma. Najvýhodnejšie je, aby mal každý žiak jedno slovo. Žiaci slová najskôr prečítajú. Potom učiteľ povie: „*Vety spia, ale zobudí sa veta: Tóno má nové auto.*“ Žiaci, ktorí majú dané slová, prídu pred tabuľu a zoradia sa tak, aby vytvorili vetu. Ostatní žiaci vetu prečítajú.

Nezbedný vietor

Cieľ hry: Precvičiť čítanie slov napísaných tlačným i písaným písmom.

Pomôcky: slová napísané tlačným i písaným písmom na samostatných kartičkách

Postup: Na magnetickú tabuľu pripevníme slová na kartičkách napísané tlačným i písaným písmom tak, aby tvorili dvojice (jedno slovo oboma typmi písma vedľa seba). Ak nemáme dostatočne veľkú magnetickú tabuľu, slová môžeme uložiť na zem.

Dvojice slov prečítame. Potom učiteľ povie žiakom, aby sa otočili chrbtom k textu. Učiteľ (neskôr niektorý žiak) povymieňa dvojice slov, *to nezbedný vietor rozfúkal slová*. Žiaci hľadajú a priradujú slová tak, aby znova tvorili dvojice – tlačný a písaný tvar toho istého slova.

Písanie t, T

Písanie, 3. zošit, strany 26 – 32

Návrhy príprav na vyučovacie hodiny 77 – 79

Pojmy:

malé písané t, veľké písané T

Ciele:

- ✓ písať samostatne a správne všetky tvary nového písmena;
- ✓ písať písmená v správnom sklone a so správnou veľkosťou;
- ✓ písať slabiky a slová so správnymi rozstupmi medzi písmenami;
- ✓ odpísať slabiky, slová a vety písaným písmom;
- ✓ prepísať slová písaným písmom podľa tlačenej predlohy;
- ✓ pracovať podľa inštrukcií učiteľa.

Strana 26

Žiak vie:

- ✓ pomenovať písmeno malé písané **t**;
- ✓ obkresliť tvar písmena na danom obrázku;
- ✓ písať správny tvar písmena **t**.

Strana je zameraná na nácvik písania písmena **t**. Po vysvetlení správneho postupu písania a úvodných uvoľňovacích a prípravných cvičeniach žiaci píšu samostatné písmeno v dvoch riadkoch. Následne ho precvičujú v slabike a v slove. Odporúčame upozorniť na správny smer písania oblúčika v spodnej časti písmena **t**.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce na strane vypracujú sebahodnotenie podľa inštrukcií učiteľa. Môžu hodnotiť svoju úspešnosť na základe dodržiavania správneho tvaru jednotlivých častí písmena.

Strana 27

Žiak vie:

- ✓ samostatne napísať slabiky a slová s novým písmenom;
- ✓ odpísať vetu napísanú písaným písmom;
- ✓ prepísať slová napísané tlačným písmom.

Pokračovaniu precvičovania písmena **t** v slabikách a slovách je venovaný štvorriadkový blok. V druhej časti strany je odpis vety a prepis slov, ktoré sa zameriavajú na precvičovanie písania vlastných mien.

Na strane je opäť zaradený aj prázdny riadok. Žiaci ho môžu využiť na písanie slov alebo vety s výskytom písmena **t**.

Sebahodnotenie

V rámci sebahodnotenia po skončení práce na strane sa môžu žiaci zamerať na správne písanie vlastných mien alebo na správnosť odpísanej vety.

Strana 28

Žiak vie:

- ✓ pomenovať písmeno veľké písané **T**;
- ✓ obkresliť tvar písmena na danom obrázku;
- ✓ písať správny tvar písmena **T**.

Žiaci sa na celej strane venujú nácviku písania veľkého písaného **T**. Písmeno na obrázku niekoľkokrát obtiahnu farbičkami, aby si precvičili správny postup písania, tak, ako ho predtým vysvetlil učiteľ. Potom žiaci píšú v postupne zužujúcich sa riadkoch. V poslednom riadku píšú striedavo tvary **T**, **t**.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce na strane vypracujú sebahodnotenie podľa inštrukcií učiteľa. Predmet sebahodnotenia je vhodné presnejšie vymedziť, napr. úspešnosť pri písaní správneho tvaru hornej časti písmena.

Strana 29

Žiak vie:

- ✓ samostatne napísať slová s novým písmenom;
- ✓ samostatne odpísať a prepísať vety s novým písmenom.

Strana je zameraná na precvičenie spojenia písmena **T** so samohláskami. V prvej časti strany si žiaci zopakujú písanie vlastných mien osôb v rámci izolovaných slov ako aj pri odpise vety. Druhá časť strany je venovaná prepisu viet.

Sebahodnotenie

Kritériom záverečného sebahodnotenia môže byť úspešnosť pri prepise viet.

Strana 30

Žiak vie:

- ✓ samostatne napísať správne tvary známych písmen.

Na celej strane sa precvičujú všetky písmená, ktoré sa žiaci naučili písať v písanke 3. Pri ich písaní žiaci pomenujú jednotlivé písmená, porovnávajú ich tvary, hľadajú spoločné a odlišné znaky, čím si písmená utvrdzujú a fixujú.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce na strane vypracujú sebahodnotenie podľa inštrukcií učiteľa. Môžu hodnotiť svoju úspešnosť na základe dodržiavania správneho tvaru jednotlivých písmen.

Strana 31

Žiak vie:

- ✓ samostatne napísať známe slová;
- ✓ správne odpísať vety.

Strana je venovaná odpisu slov a viet. Jednotlivé slová sú zámerne volené tak, aby si žiaci precvičili aj náročnejšie spojenia písmen, s ktorými sa už stretli. V druhej časti strany žiaci robia odpis dvoch viet. Cvičenie vypracujú samostatne a učiteľ ho môže použiť aj na diagnostické účely.

Sebahodnotenie

V rámci záverečného sebahodnotenia sa žiaci zamerajú na správnosť odpísaných viet.

Strana 32

Žiak vie:

- ✓ prepísať vety napísané tlačným písmom;
- ✓ obrázky vo vete nahradiť slovami.

Posledná strana je zameraná na precvičenie prepisu viet. V každej vete je posledné slovo nahradené obrázkom. Tento prvok poskytuje viac možností na prácu so stranou. Pred písaním je potrebné vety prečítať a obrázky nahradiť slovami. Pomenovania obrázkov môže učiteľ napísať na tabuľu. Pokiaľ chce so žiakmi precvičovať písanie slov podľa autodiktátu, žiaci ich píšú samostatne. Strana má taktiež diagnostický charakter.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce na strane vypracujú sebahodnotenie podľa inštrukcií učiteľa. Kritériom hodnotenia môže byť vlastný postoj žiakov k písaniu.

Hláska a písmená k, K

Šlabikár LIPKA® 1. časť, strany 86 – 90

Návrhy príprav na vyučovacie hodiny 80 – 84

Pojmy:

hláska a písmeno k, tlačенý a písaný tvar písmena, malé a veľké písmeno, nápovedný obrázok; slabika, slovo, veta

Ciele:

- ✓ súvislo rozprávať o ilustrácii;
- ✓ dopĺňať rozprávanie na základe otázok učiteľa;
- ✓ poznať a čítať všetky tvary písmena **K**;
- ✓ identifikovať hlásku **k** v slovách;
- ✓ určiť pozíciu hlásky **k** v slove;
- ✓ čítať slová so spoluhláskovými skupinami;
- ✓ samostatne čítať vety so správnou intonáciou;
- ✓ čítať s porozumením;
- ✓ rozvíjať svoje komunikačné spôsobilosti;
- ✓ rozvíjať aktívnu slovnú zásobu;
- ✓ pracovať podľa inštrukcií učiteľa alebo spolužiakov.

Návrh didaktického postupu

Vyvodenie hlásky a písmen k, K

Nápovedným obrázkom pri písmene **K** je *koza*. Báseň sa viaže na nápovedný obrázok. Je v nej veľa slov s novou hláskou, ktoré sú určené na precvičovanie fonemického uvedomovania si novej hlásky v hovorenej reči. Odporúčame s motivačnou básňou pracovať na začiatku každej hodiny, aby sa ju žiaci postupne naučili naspamäť.

K novému tvaru písmena na strane (veľké tlačené bezpätkové písmeno) pribudne nápovedný obrázok a všetky písané i tlačené tvary nového písmena. Žiakom „predstavíme“ – pomenujeme všetky tvary písmena **K** (malé tlačené k, veľké tlačené k, malé písané k, veľké písané k), ktoré žiaci opakujú. Pri pomenovaní názvov písmen žiaci hovoria celý názov písmena, pri čítaní písmen v texte vyslovujú iba hlásky.

Úvodná ilustrácia je tematicky zameraná tak, aby poskytovala priestor na rozvoj zrakového vnímania (vnímanie detailov ilustrácie), pozorovacích schopností žiakov (vnímanie tvarov, farieb, veľkosti a vzťahov medzi časťami ilustrácie), rozvoj komunikačných a vyjadrovacích spôsobilostí (rozšírenie slovnej zásoby, tvorenie viet podľa určeného zadania). Je vhodná na využitie medzipredmetových vzťahov a plnenie cieľov prierezových tém.

Strana 86, práca s úvodnou ilustráciou

Žiak vie:

- ✓ pomenovať časti ilustrácie;
- ✓ povedať o ilustrácii aspoň 5 viet;
- ✓ doplniť rozprávanie na základe otázok učiteľa;
- ✓ identifikovať hlásku **k** v slovách znázornených na ilustrácii;
- ✓ určiť pozíciu hlásky **k** na začiatku, vnútri alebo na konci slova.

Na ilustrácii je Zuzka so sestrou Evkou, Zuzka jej číta z knižky. Prácu s úlohou odporúčame začať riadeným rozhovorom o vzťahu medzi súrodencami. Potom dáme žiakom čas na pozorovanie obrázka. V nasledujúcom rozhovore odporúčame porovnať situáciu na ilustrácii so skúsenosťami žiakov.

Pri tvorení viet o ilustrácii odporúčame, aby sa žiaci zamerali na detaily a hľadanie častí obrázka, kde sú znázornené predmety, ktoré majú v názve hlásku **k**. Žiaci tieto slová používajú v slovných spojeniach a vo vetách. Odporúčame vopred určiť počet slov vo vetách, ktoré tvoria žiaci. Žiaci by mali samostatne povedať 5 viet o obrázku. Rozprávanie môžeme spestriť tým, že žiaci vymyslia príbeh, ktorý sa mohol stať sestrám pri čítaní knihy. Úloha je vhodná aj na plnenie afektívnych (výchovných) cieľov.

Na ilustrácii sú tri nevyfarbené obrázky: *kosa*, *slnko*, *vozík*. Odporúčame, aby ich žiaci pomenovali, povedali po slabikách a určili, či v počujú v každom slove hlásku **k**. Potom určia, na ktorom mieste v slove novú hlásku počujú (určia pozíciu hlásky v slove): na začiatku, vnútri alebo na konci slova. Grafické znázornenie pozície hlásky v slove je zobrazené pomocou rámečkov s vyfarbenými časťami. Žiaci povedia slovo znázornené obrázkom a určia, ktorý rámeček znázorňuje pozíciu hlásky **k** v slove. Môžu vyfarbiť nevyfarbené predmety na ilustrácii.

Riešenie: V slove *kosa* počujeme hlásku **k** na začiatku slova, hláska je znázornená prvým rámečkom. V slove *slnko* počujeme hlásku **k** vnútri slova, hláska je znázornená druhým rámečkom. V slove *vozík* počujeme hlásku **k** na konci slova, hláska je znázornená tretím rámečkom.

Slovná zásoba, ktorá je znázornená na ilustrácii:

- slová s hláskou **k** na začiatku slova: *kocky, kniha, kohút, koza, kosa, krajina*;
- slová s hláskou **k** vnútri slova: *bábika, hračky, hrkálka, lúka, oblaky, slnko*;
- slová s hláskou **k** na konci slova: *vozik, oblak, podbradník*.

Strana 86, čítanie slov s novým písmenom

Žiak vie:

- ✓ prečítať slová s novým písmenom;
- ✓ prečítať slová so spoluhláskovými skupinami.

Čítanie slov s novým písmenom žiaci nacvičujú v tzv. trenažéri. Slabika s novým písmenom je v slove farebne odlíšená. V slove *vyskakuje* je pri delení slov na slabiky použité oddelenie slovnej predpony *vy-*. Ako rozširujúcu úlohu odporúčame zaradiť tvorenie nových slov pomocou predpôn (*preskakuje, nadskakuje, poskakuje, uskakuje, priskakuje, doskakuje...*)

Strana 86, čítanie viet, text **Koza**

Žiak vie:

- ✓ čítať vety s novými slovami;
- ✓ čítať predložku spolu so slovom;
- ✓ čítať vety so správnou intonáciou.

Nový text najskôr prečíta učiteľ, aby žiaci počuli správnu intonáciu a plynulé čítanie viet ako vzor. Dôraz kladie na splyvavú výslovnosť predložky so slovom. Potom čítajú žiaci. V texte sú použité nové slová z trenažéra, ktoré si žiaci vopred precvičili. Pri čítaní viet dbáme na plynulé čítanie slov so spoluhláskovými skupinami a na správnu intonáciu a plynulosť čítania. Odporúčame zaradiť znázornenie textu pohybom (vety, ktoré hovorí Zuzanka). Žiakov pochválime za snahu o bezchybné čítanie nového textu.

Strana 86, čítací riadok

Žiak vie:

- ✓ čítať slová napísané písaným písmom.

Rozširujúcou aktivitou pri riešení úlohy môže byť orientácia v riadku. Úlohou na rozvoj čítania s porozumením je vyhľadávanie daných slov v texte, vyznačenie slova, ktoré v texte nebolo, tvorenie viet s danými slovami (porozumenie významu slova).

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce a jej spoločnom vyhodnotení vyfarbia dieliky v sebahodnotení. Odporúčame sa zamerať na úspešnosť pri plynulom čítaní nových viet.

Strana 87, úloha 1

Žiak vie:

- ✓ priradiť k začiatku vety jej správny koniec.

Žiaci riešia tento typ úlohy po prvýkrát. Odporúčame, aby najskôr prečítali všetky slovné spojenia (začiatky viet) a slová (konce viet). Vety nadväzujú na text z predchádzajúcej strany.

Riešenie: Vyskakuje ako koza. Kosí ako ujo. Smeje sa ako slnko.

Strana 87, úloha 2

Žiak vie:

- ✓ prečítať slová predstavujúce zvuky zvierat;
- ✓ priradiť slová k obrázkom zvierat.

Žiaci najskôr pomenujú zvieratá na obrázkoch, potom prečítajú citoslovčia v rámčekoch. Potom priradia slová k obrázkom. Nesmieme zabudnúť na kontrolu správnosti riešenia úlohy.

Strana 87, úloha 3

Žiak vie:

- ✓ prečítať tlačené tvary písmen v kockách;
- ✓ zložiť z písmen slovo s využitím poradia podľa veľkosti kociek.

Tento typ úlohy už žiaci riešili, slová z kociek prepisujú do riadka. Učiteľ im vysvetlí, že písmená v kockách tvoria slová, sú však „rozhádzané“. Kocky jednej farby patria do jedného slova. Pri riešení úlohy odporúčame postupovať tak, že sa žiaci najskôr pokúsia ústne vytvoriť slovo z daných písmen. Potom vpisujú písmená do kociek podľa veľkosti kociek a napísané slová prečítajú. Tým si spravia akúsi skúšku správnosti svojho ústneho riešenia úlohy. Pomôckou pre žiakov môže byť to, že usporiadanie písmen do slova súvisí s usporiadaním kociek podľa veľkosti. Slovo z kociek prepíšu do riadka písaným písmom. Všetky slová prečítajú. Rozširujúcou aktivitou môže byť orientácia v slovách.

Riešenie: zámok, vozík, kvet

Strana 87, úloha 4

Žiak vie:

- ✓ prečítať vetu napísanú písaným písmom;
- ✓ vybrať do vety vhodné slovo podľa významu.

Tento typ úlohy už žiaci riešili. Odporúčame najskôr prečítať slová v rámčekoch, potom vetu s chýbajúcim slovom. Vhodné slovo, ktoré doplnia do vety, žiaci najskôr vyfarbia v rámčeku, potom ho dopíšu do vety. Úlohu odporúčame zadať ako samostatnú prácu. Doplnenú vetu žiaci spoločne prečítajú pri kontrole správnosti samostatnej práce.

Riešenie: výska

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce a jej spoločnom vyhodnotení vyfarbia dieliky v sebahodnotení. Odporúčame sa zamerať na úspešnosť pri riešení úlohy 1.

Strana 88, čítanie viet, text Katka

Žiak vie:

- ✓ čítať slovo so spoluhláskovou skupinou;
- ✓ čítať vety s novými slovami;
- ✓ čítať vety so správnou intonáciou.

Pred čítaním nového textu odporúčame, aby učiteľ zameral pozornosť žiakov na ilustráciu v hornej časti strany. Žiaci tvoria vety, učiteľ im môže pomáhať otázkami.

Slabika s novým písmenom je vyznačená farebne, aby sa slová žiakom ľahšie čítali. Nové slová sú napísané v tzv. trenažéri, žiaci ich môžu opakovane čítať. Text najskôr prečíta učiteľ, aby žiaci počuli správnu intonáciu a plynulé čítanie viet ako vzor. Potom čítajú žiaci. Odporúčame sa rozprávať so žiakmi o obsahu textu.

Strana 88, úloha 1

Žiak vie:

- ✓ nájsť informáciu priamo uvedenú v texte;
- ✓ dopísať vetu podľa textu.

Rozširujúcou úlohou môže byť dopĺňanie vlastných mien žiakov do vety. Chlapci môžu nahradiť slovo *matka* slovom *otec*: *Aký otec, taký Janko...*

Sebahodnotenie:

Po skončení práce a jej spoločnom vyhodnotení žiaci vyfarbia dieliky v sebahodnotení. Odporúčame zamerať sa na úspešnosť pri čítaní nového textu.

Strana 89, úloha 1

Žiak vie:

- ✓ identifikovať slabiky tvoriace slová;
- ✓ prepísať slová napísané veľkými tlačnými písmenami.

Žiaci najskôr prečítajú všetky slabiky. Pri opakovanom čítaní slabík vyfarbujú rovnakou farbou tie, ktoré tvoria slovo. Vyznačené slová prepíšu do riadka. Prepis slov je náročnejší tým, že slová v rámečkoch sú napísané iba veľkými tlačnými písmenami. Rozširujúcou úlohou môže byť tvorenie viet s danými slovami.

Riešenie: vozík, múka, kajak, koza

Strana 89, úloha 2

Žiak vie:

- ✓ vytvoriť nové slovo doplnením písmena do daného slova;
- ✓ prepísať slová napísané veľkými tlačnými písmenami.

Žiaci postupne čítajú mená detí a povedia slovo s doplnenou hláskou k. Mená (zdrobneniny) potom napíšu písaným písmom do riadkov. Žiakov upozorníme na pravopis písania vlastných mien.

Nesmieme zabudnúť na kontrolu správnosti riešenia úlohy.

Strana 89, úloha 3

Žiak vie:

- ✓ priradiť obrázok k vete, ktorú znázorňuje;
- ✓ dokresliť jednoduchý obrázok, ktorý znázorňuje danú vetu.

Tento typ úlohy žiaci riešia po prvýkrát. Odporúčame, aby žiaci najskôr prečítali všetky vety. Potom postupne priradujú každú vetu k správnej obrázku a zapíšu číslo vety do vyznačeného okienka. Vetu č. 2 (Na lúke sú kvety.) znázornia obrázkom. Rozširujúcou aktivitou môže pozorovanie obrázkov z hľadiska ročných období.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce a jej spoločnom vyhodnotení vyfarbia dieliky v sebahodnotení. Odporúčame sa zamerať na úspešnosť pri riešení úlohy 3.

Strana 90, čítanie viet, text Kamila

Žiak vie:

- ✓ čítať predložku spolu so slovom;
- ✓ čítať vety s novými slovami;
- ✓ čítať vety so správnou intonáciou.

Pred čítaním nového textu odporúčame, aby učiteľ zameral pozornosť žiakov na ilustráciu v hornej časti strany. Žiaci tvoria vety, učiteľ im môže pomáhať otázkami. Odporúčame spýtať sa žiakov, či vedia určiť podľa ilustrácie, o čom bude text *Kamila*.

Slabiky s novým písmenom sú vyznačené farebne, aby sa slová žiakom čítali ľahšie. Text najskôr prečíta učiteľ, aby žiaci počuli správnu intonáciu a plynulé čítanie viet ako vzor. Pred čítaním textu odporúčame, aby si žiaci najskôr precvičili čítanie nových slov v tzv. trenažéri, žiaci ich môžu čítať opakovane. Potom čítajú vety v texte. Po opakovanom čítaní odporúčame rozprávať sa so žiakmi o obsahu textu.

Strana 90, úloha 1

Žiak vie:

- ✓ vyhľadať informáciu priamo uvedenú v texte.

Žiaci vyhľadajú v texte mená *Zuzanky* a *Kamily* a napíšu ich do riadka. Rozširujúcou úlohou môže byť vymýšľanie ďalších mien detí prítomných na oslave. Môžeme určiť pravidlá na tvorenie mien (iba dievčenské, iba chlapčenské, mená s konkrétnou hláskou na začiatku, mená s dvomi slabikami...).

Sebahodnotenie

Žiaci sa môžu po skončení práce a jej spoločnom vyhodnotení zamerať na plynulosť čítania nových viet.

Didaktické hry

Drep – skok – „klamanie“

Cieľ: Precvičiť si pamäť a identifikovať slová z textu.

Postup: Žiaci sa postavia vedľa lavíc. Žiak (učiteľ) hovorí slová, ktoré boli alebo neboli v prečítanom texte (napr. v texte *Kamila* v šlabikári na strane 88). Ak sa slovo nachádzalo v texte, žiaci urobia drep. Ak slovo v texte nebolo, vyskočia. Vybraný žiak skáče a robí drepy tiež, ale snaží sa pomýliť spolužiakov, preto ich robí zámerne aj s chybami. Žiaci, ktorí vedia jednoznačnú odpoveď, by sa nemali dať oklamať.

Žiakom vysvetlíme, že klamanie v tejto hre je dovolené, je použité zámerne, preto nehovoríme o neslušnom správaní.

Rýchle slová

Cieľ: Precvičiť pohotové čítanie slov (techniku čítania slov).

Pomôcky: kartičky s napísanými slovami

Postup: Učiteľ má na kartičkách napísané jednoduché slová zložené zo známych písmen. Slovo ukáže žiakom len na krátku chvíľu a potom ho skryje. Žiaci musia slovo prečítať nahlas.

Hru môže učiteľ diferencovať tak, že určí skupinu žiakov, ktorá bude slovo čítať. Dĺžku času, kedy ukazuje slovo, mení podľa individuálnych schopností žiakov tak, aby mal každý možnosť zažiť radosť z úspechu pri hre.

Hľadaj dvojice

Cieľ hry: Precvičiť čítanie slov, určiť význam slova – priradiť slovo k obrázku, ktorý ho znázorňuje.

Pomôcky: slová napísané na samostatných kartičkách.

Postup: Učiteľ pripraví známe slová napísané na kartičkách a obrázky, ktoré ich znázorňujú (zajko, kosa, slnko, kvety, múka, kajak, vozík...). Rozloží ich na zem alebo pripne na magnetickú tabuľu. Žiaci priradujú slová k obrázkom. Slová opakovane čítajú, prípadne použijú vo vetách.

Písanie k, K

Písanie, 4. zošit, strany 1 – 4

Návrhy príprav na vyučovacie hodiny 80 – 84

Pojmy:

malé písané k, veľké písané K

Ciele:

- ✓ písať samostatne a správne všetky tvary nového písmena;
- ✓ písať písmená v správnom sklone a so správnou veľkosťou;
- ✓ písať slabiky a slová so správnymi rozstupmi medzi písmenami;
- ✓ odpísať slabiky, slová a vety písaným písmom;
- ✓ písať správne otáznik;
- ✓ prepísať slová a vety písaným písmom podľa tlačenej predlohy;
- ✓ pracovať podľa inštrukcií učiteľa.

Vnútoraná strana obálky

Štruktúra vnútornej strany obálky písanky 4 je obdobná ako v predchádzajúcej písanke. Poskytuje ďalšie dve krátke básničky, ktoré môžeme použiť ako motiváciu žiakov pri gymnastickej rozcvičke rúk pred písaním. Nasledujú vysvetlivky použitých piktogramov ako aj zobrazenie správnej polohy písaniek pre pravákov i ľavákov.

Strana 1

Žiak vie:

- ✓ pomenovať písmeno malé písané **k**;
- ✓ obkresliť tvar písmena na danom obrázku;
- ✓ písať správny tvar písmena **k**.

Strana je zameraná na nácvik písmena **k**. Úvodné úlohy na rozcvičenie ruky a nácvik správnej postupnosti písania písmena sú obdobné ako v predchádzajúcich písankách. Žiaci pomenujú písmeno, ktoré idú písať a niekoľkokrát ho farebne obtiahnu. Pri písmene **k** je potrebné žiakov upozorniť, že má veľkosť tvarov veľkých písmen, hoci ho pomenujeme ako malé písané **k**. Ďalej žiaci pokračujú v písaní izolovaných písmen v troch riadkoch. V prvom riadku je písmeno predpísané vo zväčšenej podobe.

V posledných dvoch riadkoch žiaci precvičujú písmeno **k** v jednoslabičných slovách v pozícii na začiatku slova.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce na strane vypracujú sebahodnotenie podľa inštrukcií učiteľa. Môžu hodnotiť svoju úspešnosť na základe dodržiavania správnych tvarov a veľkosti písmen.

Strana 2

Žiak vie:

- ✓ samostatne napísať slová s novým písmenom;
- ✓ odpísať vetu napísanú písaným písmom;
- ✓ prepísať slová napísané tlačeným písmom.

V prvom štvorriadkovom bloku si žiaci precvičujú písmeno **k** v slovách v rámci rôznych pozícií v slove, t. j. na začiatku, vnútri i na konci slova. Zvýšenú pozornosť je potrebné venovať najmä spojeniu v slove *oko*, pri ktorom sa skrakuje prvá časť písmena **k**. Ďalej nasleduje odpis vety. Žiaci si môžu zopakovať pravidlá o písaní viet – veľké začiatkové písmeno, znamienko za vetou. Posledný riadok je venovaný prepisu slov. Slová sú zámerne zvolené tak, aby si v nich žiaci precvičili už skôr prebrané náročnejšie spoje písmena **o** so spoluhláskou.

Sebahodnotenie

Sebahodnotenie na konci strany môže byť zamerané na hodnotenie úspešnosti pri odpise vety a prepise slov.

Strana 3

Žiak vie:

- ✓ pomenovať písmeno veľké písané **K**;
- ✓ obkresliť tvar písmena na danom obrázku;
- ✓ písať správny tvar písmena **K**.

Písanie tvaru písmena **K** si žiaci nacvičia na celej strane. V úvode je potrebné venovať pozornosť nácviku správnej postupnosti písania obťahovaním písmena na obrázku farbičkami, prípadne precvičeniu na tabuli, v cvičnej písanke alebo na papieri vzhľadom na to, že pri písmene **K** nie je dodržaná jednočiarosť pri písaní. Žiaci píšú tvary písmena v troch riadkoch. Optimálnu veľkosť a rozstupy medzi písmenami uľahčujú žiakom bodky pod hornou linajkou v mieste, kde začínajú písať písmeno. V závere strany si žiaci striedavo precvičujú písanie písmen **K, k** ako izolovaných písmen, ale aj v slove.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce na strane vypracujú sebahodnotenie podľa inštrukcií učiteľa. Kritériom úspešnosti môže byť správny sklon písmen.

Strana 4

Žiak vie:

- ✓ samostatne napísať slová s novým písmenom;
- ✓ písať správny tvar otáznika;
- ✓ samostatne odpísať a prepísať vety s novými slovami.

Strana je rozdelená na dve štvorriadkové časti. V prvom bloku žiaci píšú vlastné mená začínajúce sa písmenom **K**. Precvičia si tu nielen nové písmeno, ale aj pravidlo o písaní vlastných mien osôb. Úvod druhej časti je zameraný na nácvik písania otáznika. Je potrebné žiakom vysvetliť postupnosť písania

a správneho umiestnenia bodky. Ďalej nasleduje odpis opytovacej vety. Pred jej písaním je vhodné vetu prečítať a dbať pri tom na správnu intonáciu. V poslednom riadku žiaci prepíšu jednoslovné opytovacie vety.

Sebahodnotenie

Sebahodnotenie na konci strany môže byť zamerané na hodnotenie úspešnosti pri písaní otáznika.

Hláska a písmená p, P

Šlabikár LIPKA® 1. časť, strany 91 – 93

Návrhy príprav na vyučovacie hodiny 85 – 87

Pojmy:

hláska a písmeno P, tlačný a písaný tvar písmena, malé a veľké písmeno, nápovedný obrázok; slabika, slovo, veta

Ciele:

- ✓ súvislo rozprávať o ilustrácii;
- ✓ dopĺňať rozprávanie na základe otázok učiteľa;
- ✓ poznať a čítať všetky tvary písmena **P**;
- ✓ určiť pozíciu hlásky **p** v slove;
- ✓ čítať slová a vety zložené zo známych písmen;
- ✓ čítať s porozumením;
- ✓ rozvíjať svoje komunikačné spôsobilosti;
- ✓ rozvíjať aktívnu slovnú zásobu;
- ✓ pracovať podľa inštrukcií učiteľa alebo spolužiakov.

Návrh didaktického postupu

Vyvodenie hlásky a písmen p, P

Nápovedným obrázkom pri písmene **P** je pes. Báseň sa viaže na nápovedný obrázok. Je v nej veľa slov s novou hláskou, ktoré sú určené na precvičovanie fonemického uvedomovania si novej hlásky v hovorenej reči. Odporúčame, aby učiteľ báseň používal na vyučovaní častejšie, žiaci sa tak naučia motivačnú báseň naspamäť.

K novému tvaru písmena na strane (veľké tlačené bezpätkové písmeno) pribudne nápovedný obrázok a všetky písané i tlačené tvary nového písmena. Žiakom „predstavíme“ – pomenujeme všetky tvary písmena **P** (malé tlačené p, veľké tlačené p, malé písané p, veľké písané p), ktoré žiaci opakujú. Pri pomenovaní názvov písmen žiaci hovoria celý názov písmena, pri čítaní písmen v texte vyslovujú iba hlásky.

Úvodná ilustrácia je tematicky zameraná tak, aby poskytovala priestor na rozvoj zrakového vnímania (vnímanie detailov ilustrácie), pozorovacích schopností žiakov (vnímanie tvarov, farieb, veľkosti a vzťahov medzi časťami ilustrácie), rozvoj komunikačných a vyjadrovacích spôsobilostí (rozšírenie slovnej zásoby, tvorenie viet podľa určeného zadania). Je vhodná na využitie medzipredmetových vzťahov a plnenie cieľov prierezových tém.

Strana 91, práca s úvodnou ilustráciou

Žiak vie:

- ✓ pomenovať časti ilustrácie;
- ✓ povedať o ilustrácii aspoň 5 viet;
- ✓ doplniť rozprávanie na základe otázok učiteľa;
- ✓ identifikovať hlásku **p** v slovách znázornených na ilustrácii;
- ✓ určiť pozíciu hlásky **p** na začiatku, vnútri alebo na konci slova.

Na ilustrácii je znázornená Zuzka s otcom a ospalým psíkom. Prácu s úlohou odporúčame začať riadeným rozhovorom o tom, čo robievame doma, keď vonku prší. Potom dáme žiakom čas na pozorovanie obrázka. V nasledujúcom rozhovore odporúčame porovnať situáciu na ilustrácii so skúsenosťami žiakov.

Pri tvorení viet o ilustrácii odporúčame, aby sa žiaci zamerali na detaily a hľadanie častí obrázka, kde sú znázornené predmety, v pomenovaní ktorých je hláska **p**. Žiaci tieto slová používajú v slovných spojeniach a vo vetách. Odporúčame vopred určiť počet slov vo vetách, ktoré tvoria žiaci. Žiaci by mali samostatne povedať 5 viet o obrázku. Rozprávanie môžeme spestriť tým, že žiaci vymyslia príbeh, ktorý sa mohol stať Zuzanke s ospalým psíkom. Úloha je vhodná aj na plnenie afektívnych (výchovných) cieľov.

Na ilustrácii sú tri nevyfarbené obrázky: *papuče*, *lopta* a *šíp* (na Zuzkinom tričku). Odporúčame, aby ich žiaci pomenovali, povedali po slabikách a určili, či v počujú v každom slove hlásku **p**. Potom určia, na ktorom mieste v slove počujú novú hlásku (určia pozíciu hlásky v slove): na začiatku, vnútri alebo na konci slova. Grafické znázornenie pozície hlásky v slove je zobrazené pomocou rámečkov s vyfarbenými časťami. Žiaci povedia slovo znázornené na obrázku a určia, ktorý rámeček znázorňuje pozíciu hlásky **p** v slove. Môžu vyfarbiť nevyfarbené časti obrázka.

Riešenie: V slove *papuče* počujeme hlásku **p** na začiatku slova, hláska je znázornená prvým rámečkom. V slove *lopta* počujeme hlásku **p** vnútri slova, hláska je znázornená druhým rámečkom. V slove *šíp* počujeme hlásku **p** na konci slova, hláska je znázornená tretím rámečkom.

Slovná zásoba, ktorá je znázornená na ilustrácii:

- slová s hláskou **p** na začiatku slova: *papuče*, *pes*, *postel*, *poduška*, *počítač*, *prsty*;
- slová s hláskou **p** vnútri slova: *lopta*, *tepláky*, *kvapky*;
- slová s hláskou **t** na konci slova: *šíp*.

Strana 91, čítanie slov s novým písmenom

Žiak vie:

- ✓ prečítať slová s novým písmenom;
- ✓ prečítať slovo so spoluhláskovou skupinou.

Čítanie slov s novým písmenom žiaci nacvičujú v tzv. trenažéri. Slabika s novým písmenom je v slove farebne odlíšená. Je to systémový prvok použitý v celej prvej časti *Šlabikára LIPKA®*. Čítanie náročnejších slov so spoluhláskovými skupinami (kvapky, kvapkajú) odporúčame dôkladne precvičiť v trenažéri, aby ich žiaci plynulo čítali vo vetách. Ako rozširujúcu úlohu odporúčame zaradiť orientáciu v texte, žiaci vyhľadávajú určené slová, prípadne ich porovnávajú (ktoré slabiky sú rovnaké, ktoré odlišné).

Strana 91, čítanie viet, text **Ospalý pes**

Žiak vie:

- ✓ čítať vety s novými slovami;
- ✓ čítať slová s predložkami splývavou výslovnosťou;
- ✓ čítať vety so správnou intonáciou.

Nový text najskôr prečíta učiteľ, aby žiaci počuli správnu intonáciu a plynulé čítanie viet ako vzor. Pri priamej reči môže meniť hlas, aby sa čítanie stalo pre žiakov zaujímavejším. Odporúčame výrazne meniť intonáciu pri čítaní otázky a zvolacej vety.

Po prečítaní textu odporúčame viesť o ňom so žiakmi rozhovor. Žiaci by mali povedať, či sa im text páčil a prečo. Potom nový text čítajú žiaci. Sú v ňom použité nové slová z trenažera, ktoré si žiaci vopred precvičili. Nový text je zameraný na zvládnutie techniky čítania slov s novým písmenom, žiakov však môžeme upozorniť na dodržiavanie správnej intonácie pri čítaní viet (volíme individuálny prístup).

Žiakov nesmieme zabudnúť pochváliť za ich prácu.

Strana 91, čítací riadok

Žiak vie:

- ✓ čítať slová napísané písaným písmom.

Rozširujúcou aktivitou pri riešení úlohy môže byť orientácia v riadku a tvorenie viet s danými slovami. Úlohou na rozvoj čítania s porozumením je vyhľadávanie daných slov v texte.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce a jej spoločnom vyhodnotení vyfarbia dieliky v sebahodnotení. Žiaci môžu hodnotiť svoju úspešnosť i pocity pri riešení úloh v šlabikári i z celkovej práce na vyučovacej hodine. Pri sebahodnotení odporúčame zamerať sa na úspešnosť pri čítaní opytovacej a zvolacej vety.

Strana 92, úloha 1

Žiak vie:

- ✓ priradiť slovo k obrázku, na ktorom je znázornené;
- ✓ napísať slovo znázornené na obrázku.

Tento typ úlohy žiaci riešia po prvýkrát. Odporúčame, aby žiaci najskôr prečítali slová v rámečkoch, potom pomenovali obrázky. Slovo so správnym obrázkom môžu spojiť čiarou, bude to pomôcka pri písaní slova pod obrázok. Písanie odporúčame zadať ako samostatnú prácu, pretože slová v rámečkoch môžu žiakom pomôcť ako predloha. Prácu žiakov spoločne skontrolujeme a individuálne pochválime žiakov, ktorí pracovali celkom samostatne.

Riešenie: lampa, lopata, púpava

Strana 92, úloha 2

Žiak vie:

- ✓ zložiť slová z daných slabík;
- ✓ napísať niektoré z vytvorených slov.

Úlohu tohto typu riešia žiaci už riešili niekoľkokrát, trojslabičné slová sú v úlohe po prvýkrát. Z každej dvojice slov žiaci napíšu jedno slovo do riadka.

Riešenie: poláme, povala, pilujú, pijeme

Strana 92, úloha 3

Žiak vie:

- ✓ vytvoriť nové slovo zámenou prvého písmena slova za **P**;
- ✓ napísať podľa predlohy nové slová veľkými tlačenými písmenami.

Úlohu odporúčame riešiť najskôr spoločne ústne, potom formou samostatnej práce (všetci alebo niektorí žiaci).

Riešenie: LUK – PUK, VÍLA – PÍLA

Strana 92, úloha 4

Žiak vie:

- ✓ nájsť informáciu priamo uvedenú v texte;
- ✓ vyfarbiť obrázky podľa obsahu viet.

Úloha má diagnostický charakter. Odporúčame zadať ju ako samostatnú prácu.

Sebahodnotenie

Pri sebahodnotení odporúčame zamerať sa na úspešnosť pri riešení úlohy 1.

Strana 93, čítanie viet, text **Lopta**

Žiak vie:

- ✓ povedať aspoň 5 viet o ilustrácii;
- ✓ čítať slová so spoluhláskovými skupinami;
- ✓ čítať vety s novými slovami;
- ✓ čítať vety so správnou intonáciou.

Pred čítaním nového textu odporúčame, aby učiteľ zamerlal pozornosť žiakov na ilustráciu v hornej časti strany. Žiaci tvoria vety, učiteľ im môže pomáhať otázkami. Práca s ilustráciou by mala smerovať k tomu, aby žiaci o nej vedeli samostatne vytvoriť 5 viet. Rozprávanie dáva priestor na plnenie afektívnych cieľov a na medzipredmetové vzťahy.

Slabika s novým písmenom je vyznačená farebne, aby sa slová žiakom čítali ľahšie. Nové slová sú napísané v tzv. trenažéri, žiaci ich môžu opakovane čítať. Odporúčame zamerať sa najmä na plynulé čítanie slov so spoluhláskovými skupinami. So slovom *poskakuje* môžeme pracovať viac, žiaci môžu tvoriť nové slová výmenou predpony *po-* v slove, napr. *vyskakuje preskakuje, nadskakuje, zoskakuje...* Text najskôr prečíta učiteľ, aby žiaci počuli správnu intonáciu a plynulé čítanie ako vzor. Odporúčame porozprávať sa o počutí textu ešte pred čítaním samotného textu žiakmi, aby sme mali istotu, že žiaci rozumejú všetkým slovám a pochopili aj obsah textu. To im umožní ľahšie čítanie nových slov.

Strana 93, úloha 1

Žiak vie:

- ✓ vyhľadať informácie priamo uvedené v texte;
- ✓ vyznačiť dvojice rovnakých slov napísaných tlačeným i písaným písmom.

Úloha je zameraná na prvú úroveň porozumenia textu, jej riešenie nie je pre žiakov náročné, preto ju môžeme zadať ako samostatnú prácu. Riešenie úlohy odporúčame kontrolovať spoločne. . Pochválime žiakov za samostatnosť pri práci.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce a jej spoločnom vyhodnotení vyfarbia dieliky v sebahodnotení. Odporúčame sa zamerať na úspešnosť pri riešení úlohy 1.

Didaktické hry

Povedz vetu

Cieľ: Precvičiť tvorenie viet s daným slovom.

Pomôcky: loptička

Postup: Žiaci si sadnú do kruhu. Učiteľ určí toho, ktorý začne hru a dá mu do ruky malú loptičku. Žiak povie slovo s hláskou **p** a hodí loptičku niektorému zo spolužiakov v kruhu. Ten slovo zopakuje a použije ho vo vete. Učiteľ môže vopred určiť minimálny počet slov vo vete. Žiak, ktorý povedal vetu, vymyslí ďalšie slovo s hláskou **p** a hodí loptičku ďalšiemu. Hra pokračuje, až kým sa nevystriedajú všetci žiaci alebo neuplynie časový limit určený na hru.

Vety spia

Cieľ: Zoradiť správne slová do viet, precvičiť čítanie viet.

Pomôcky: Vety napísané na kartičkách po jednotlivých slovách, pričom je každá veta napísaná inou farbou.

Postup: Učiteľ napíše na kartičky vety, každé slovo zvlášť a rozdá ich žiakom. Každá veta by mala byť napísaná inou farbou alebo iným typom písma. Najvýhodnejšie je, aby mal každý žiak jedno slovo. Žiaci slová najskôr prečítajú. Potom učiteľ povie: „*Vety spia, ale zobudí sa veta: Paula nosí púpavy.*“

Žiaci, ktorí majú dané slová, prídu pred tabuľu a zoradia sa tak, aby vytvorili vetu. Ostatní žiaci vetu prečítajú.

Na detektíva

Cieľ hry: Precvičiť čítanie známych slov.

Pomôcky: Slová napísané na tabuli alebo na kartičkách sú poukladané (napr. na zemi) tak, aby ich všetci žiaci videli.

Postup: Na tabuli sú v riadkoch napísané známe slová. Slová v každom riadku sú napísané inou farbou a v riadku sa neopakujú. Žiaci najskôr všetky slová prečítajú. Potom im učiteľ kladie rôzne otázky, napríklad: *Kto z vás je šikovný detektív a zistí, v ktorom riadku sa nachádza slovo pes? Na ktorom mieste v zelenom riadku je slovo, ktoré počujeme vo vete: „Nová lopata je zelená.“? (Na tabuli je slovo lopata.)*

Písanie p, P

Písanie, 4. zošit, strany 5 – 8

Návrhy príprav na vyučovacie hodiny 85 – 87

Pojmy:

malé písané p, veľké písané P

Ciele:

- ✓ písať samostatne a správne všetky tvary nového písmena;
- ✓ písať písmená v správnom sklone a so správnou veľkosťou;
- ✓ písať slová so správnymi rozstupmi medzi písmenami;
- ✓ odpísať slová a vety písaným písmom;
- ✓ prepísať slová a vety písaným písmom podľa tlačenej predlohy;
- ✓ pracovať podľa inštrukcií učiteľa.

Strana 5

Žiak vie:

- ✓ pomenovať písmeno malé písané **p**;
- ✓ obkresliť tvar písmena na danom obrázku;
- ✓ písať správny tvar písmena **p**.

Po rozcvičení ruky na úvodnej ilustrácii žiaci tvar písmena malého písaného **p** na obrázku niekoľkokrát obtiahnu farbičkami, aby si precvičili postupnosť písania. Ďalej píšú v prvom zväčšenom riadku a v ďalších dvoch riadkoch štandardnej veľkosti. Posledné dva riadky sú venované precvičovaniu písmena v slovách.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce na strane vypracujú sebahodnotenie podľa inštrukcií učiteľa. Kritériom úspešnosti môže byť dodržiavanie správnej spodnej dĺžky písmena.

Strana 6

Žiak vie:

- ✓ samostatne napísať slová s novým písmenom;
- ✓ odpísať vetu napísanú písaným písmom;
- ✓ prepísať slová napísané tlačeným písmom.

Na strane si žiaci precvičujú písmeno **p** a jeho spoje s inými písmenami v slovách v pozícii na začiatku a vnútri slova. Na strane sú zaradené aj slová s náročnejším spojom písmena **o** s písmenom **p**. V druhej časti strany je v jednom riadku predpísaná opytovacia veta. Učiteľ môže riadok pod ňou využiť dvojakým spôsobom. Žiaci môžu vetu jednoducho odpísať a precvičia si tak písanie opytovacej vety. Typ tejto vety však môže mnohým žiakom evokovať odpoveď na ňu. Žiaci, ktorí to zvládnu, môžu vytvoriť krátku odpoveď na otázku a napísať ju formou autodiktátu. V poslednom riadku si žiaci precvičujú prepis slov s novým písmenom.

Sebahodnotenie

V rámci sebahodnotenia po skončení práce na strane sa žiaci môžu zamerať na správne rozstupy medzi slovami v napísanej vete.

Strana 7

Žiak vie:

- ✓ pomenovať písmeno veľké písané **P**;
- ✓ obkresliť tvar písmena na danom obrázku;
- ✓ písať správny tvar písmena **P**.

Pred písaním písmena **P** je vhodné porovnať ho s tvarom malého písaného **p**. Prispeje to k lepšej fixácii písmena. Písmeno na obrázku niekoľkokrát obtiahnu farbičkami, aby si precvičili správny postup písania, tak, ako ho predtým vysvetlil učiteľ. Potom žiaci píšú písmeno v troch riadkoch s pomocnými bodkami označujúcimi začiatok písania. V ďalšom riadku píšú striedavo tvary **P, p**. Posledný riadok je venovaný precvičovaniu písmena na začiatku slova. Pri tomto slove odporúčame upozorniť žiakov na to, že spoje s písmenom **P** sa nepíšu jednotážne. Spôsob pripojenia učiteľ vopred vysvetlí a ukáže.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce na strane vypracujú sebahodnotenie podľa inštrukcií učiteľa. Môžu hodnotiť svoju úspešnosť na základe dodržiavania správneho sklonu písmen.

Strana 8

Žiak vie:

- ✓ samostatne napísať slová s novým písmenom.
- ✓ samostatne odpísať a prepísať vety s novým písmenom.

Strana je rozdelená do dvoch štvorriadkových častí. V prvej časti si žiaci precvičujú písanie vlastných mien začínajúcich sa na preberané písmeno v spojoch so samohláskou a na zopakovanie už skôr prebratých písmen a spojov v slovách. Druhá časť strany je venovaná precvičeniu odpisu a prepisu viet. Žiaci ju vypracujú samostatne a učiteľ ju môže využiť aj na priebežnú diagnostiku písania u jednotlivých žiakov.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce vypracujú sebahodnotenie podľa pokynov učiteľa. Kritériom môže byť úspešnosť pri odpise a prepise viet.

Hláska a písmená š, ť

Šlabikár LIPKA® 1. časť, strany 94 – 96

Návrhy príprav na vyučovacie hodiny 88 – 90

Pojmy:

hláska a písmeno š, tlačný a písaný tvar písmena, malé a veľké písmeno, nápovedný obrázok; slabika, slovo, veta

Ciele:

- ✓ súvislo rozprávať o ilustrácii;
- ✓ dopĺňať rozprávanie na základe otázok učiteľa;
- ✓ poznať a čítať všetky tvary písmena Š;
- ✓ identifikovať hlásku š v slovách;
- ✓ určiť pozíciu hlásky š v slove;
- ✓ čítať slová so spoluhláskovými skupinami;
- ✓ samostatne čítať vety so správnou intonáciou;
- ✓ čítať s porozumením;
- ✓ rozvíjať svoje komunikačné spôsobilosti;
- ✓ rozvíjať aktívnu slovnú zásobu;
- ✓ pracovať podľa inštrukcií učiteľa alebo spolužiakov.

Návrh didaktického postupu

Vyvodenie hlásky a písmen š, ť

Nápovedným obrázkom pri písmene Š je šašo. Báseň sa viaže na nápovedný obrázok. Je v nej veľa slov s novou hláskou, ktoré sú určené na precvičovanie fonemického uvedomovania si novej hlásky v hovorenej reči. Odporúčame s motivačnou básňou pracovať na začiatku každej hodiny, aby sa ju žiaci postupne naučili naspamäť.

K novému tvaru písmena na strane (veľké tlačné bezpätkové písmeno) pribudne nápovedný obrázok a všetky písané i tlačné tvary nového písmena. Žiakom „predstavíme“ – pomenujeme všetky tvary písmena Š (malé tlačné š, veľké tlačné š, malé písané š, veľké písané š), ktoré žiaci opakujú. Pri pomenovaní názvov písmen žiaci hovoria celý názov písmena, pri čítaní písmen v texte vyslovujú iba hlásky.

Úvodná ilustrácia je tematicky zameraná tak, aby poskytovala priestor na rozvoj zrakového vnímania (vnímanie detailov ilustrácie), pozorovacích schopností žiakov (vnímanie tvarov, farieb, veľkosti a vzťahov medzi časťami ilustrácie), rozvoj komunikačných a vyjadrovacích spôsobilostí (rozšírenie slovnej zásoby, tvorenie viet podľa určeného zadania). Je vhodná na využitie medzipredmetových vzťahov a plnenie cieľov prierezových tém.

Strana 94, práca s úvodnou ilustráciou

Žiak vie:

- ✓ pomenovať časti ilustrácie;
- ✓ povedať o ilustrácii aspoň 5 viet;
- ✓ doplniť rozprávanie na základe otázok učiteľa;
- ✓ identifikovať hlásku š v slovách znázornených na ilustrácii;
- ✓ určiť pozíciu hlásky š na začiatku, vnútri alebo na konci slova.

Na ilustrácii je Zuzanka s tetou Natašou, Zuzanka sa pozerá, ako Nataša šije. Prácu s úlohou odporúčame začať riadeným rozhovorom o vzájomnej pomoci, o šikovnosti a zručnosti ľudí... Potom dáme žiakom čas na pozorovanie obrázka. V nasledujúcom rozhovore odporúčame porovnať situáciu na ilustrácii so skúsenosťami žiakov.

Pri tvorení viet o ilustrácii odporúčame, aby sa žiaci zamerali na detaily a hľadanie častí obrázka, kde sú znázornené predmety, ktoré majú v názve hlásku **š**. Žiaci tieto slová používajú v slovných spojeniach a vo vetách. Odporúčame vopred určiť počet slov vo vetách, ktoré tvoria žiaci. Žiaci by mali samostatne povedať 5 viet o obrázku. Rozprávanie môžeme spestriť tým, že žiaci vymyslia príbeh, ktorý sa mohol stať pri šití šiat pre šaša. Úloha je vhodná aj na plnenie afektívnych (výchovných) cieľov.

Na ilustrácii sú tri nevyfarbené obrázky: *šaty, košík a vankúš*. Odporúčame, aby ich žiaci pomenovali, povedali po slabikách a určili, či v počujú v každom slove hlásku **š**. Potom určia, na ktorom mieste v slove počujú novú hlásku (určia pozíciu hlásky v slove): na začiatku, vnútri alebo na konci slova. Grafické znázornenie pozície hlásky v slove je zobrazené pomocou rámečkov s vyfarbenými časťami. Žiaci povedia slovo znázornené obrázkom a určia, ktorý rámeček znázorňuje pozíciu hlásky **š** v slove. Môžu vyfarbiť nevyfarbené predmety na ilustrácii.

Riešenie: V slove *šaty* počujeme hlásku **š** na začiatku slova, hlásku je znázornená prvým rámečkom. V slove *košík* počujeme hlásku **š** vnútri slova, hlásku je znázornená druhým rámečkom. V slove *vankúš* počujeme hlásku **š** na konci slova, hlásku je znázornená tretím rámečkom.

Slovná zásoba, ktorá je znázornená na ilustrácii:

- slová s hláskou **š** na začiatku slova: *šašo, šaty, šije, špendlík;*
- slová s hláskou **š** vnútri slova: *košík, šašo, náušnice, uši;*
- slová s hláskou **š** na konci slova: *vankúš.*

Strana 94, čítanie slov s novým písmenom

Žiak vie:

- ✓ prečítať slová s novým písmenom;
- ✓ prečítať slová so spoluhláskovými skupinami.

Čítanie slov s novým písmenom žiaci nacvičujú v tzv. trenažéri. Slabika s novým písmenom je v slove farebne odlíšena. V slove *ušíje* je pri delení slov na slabiky použité oddelenie slovnej predpony *u-*. Ako rozširujúcu úlohu odporúčame zaradiť tvorenie nových slov pomocou predpôn (*ušíje, našije, vyšije, prišíje, došíje, zošíje...*)

Strana 94, čítanie viet, text **Šaty**

Žiak vie:

- ✓ čítať vety s novými slovami;
- ✓ čítať predložku spolu so slovom;
- ✓ čítať vety so správnou intonáciou.

Nový text najskôr prečíta učiteľ, aby žiaci počuli správnu intonáciu a plynulé čítanie viet ako vzor. Dôraz kladie na splyvavú výslovnosť predložky so slovom. Potom čítajú žiaci. V texte sú použité nové slová z trenažera, ktoré si žiaci vopred precvičili. Pri čítaní viet dbáme na plynulé čítanie slov so spoluhláskovými skupinami a správnu intonáciu a plynulosť čítania. Žiakov pochválime za snahu o bezchybné čítanie nového textu.

Strana 94, čítací riadok

Žiak vie:

- ✓ čítať slová napísané písaným písmom.

Rozširujúcou aktivitou pri riešení úlohy môže byť orientácia v riadku. Úlohou na rozvoj čítania s porozumením je vyhľadávanie daných slov v texte, vyznačenie slova, ktoré v texte nebolo, tvorenie viet s danými slovami (porozumenie významu slova).

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce a jej spoločnom vyhodnotení vyfarbia dieliky v sebahodnotení. Odporúčame sa zamerať na úspešnosť pri plynulom čítaní nových viet.

Strana 95, čítanie viet, text Škola

Žiak vie:

- ✓ čítať slovo so spoluhláskovou skupinou;
- ✓ čítať slová s predložkami splývavou výslovnosťou;
- ✓ čítať vety so správnou intonáciou.

Pred čítaním nového textu odporúčame, aby učiteľ zameral pozornosť žiakov na ilustráciu v hornej časti strany. Žiaci tvoria vety, učiteľ im môže pomáhať otázkami.

Slabika s novým písmenom je vyznačená farebne, aby sa slová žiakom čítali ľahšie. Nové slová sú napísané v tzv. trenažéri, žiaci ich môžu opakovane čítať. Text najskôr prečíta učiteľ, aby žiaci počuli správnu intonáciu a plynulé čítanie viet ako vzor (je tam opytovacia veta s klesavou melódiou). Potom čítajú žiaci. Odporúčame rozprávať sa so žiakmi o obsahu textu a využiť ho na plnenie socioafektívnych (výchovných) cieľov.

Strana 95, úloha 1

Žiak vie:

- ✓ priradiť tlačенú podobu slova k písanému tvaru.

Odporúčame dodržať farebné značenie slov kvôli lepšej orientácii sa pri čítaní vytvorených dvojíc slov. Rozširujúcou aktivitou môže byť tvorenie viet s danými slovami alebo hľadanie iných slov s rovnakým významom (synonymá).

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce a jej spoločnom vyhodnotení vyfarbia dieliky v sebahodnotení. Odporúčame sa zamerať na úspešnosť pri riešení úlohy 1.

Strana 96, úloha 1

Žiak vie:

- ✓ vyznačiť písmeno š v texte.

Text rečňovanky nie je určený na čítanie žiakom, preto odporúčame rečňovanku najskôr prečítať, aby žiaci vedeli o čom je. Krúžkovanie písmena š odporúčame zadať ako samostatnú prácu. Nesmieme zabudnúť na kontrolu správnosti riešenia úlohy.

Strana 96, úloha 2

Žiak vie:

- ✓ prečítať slová a vysvetliť ich význam;
- ✓ vytriediť slová s názvami potravín.

Tento typ úlohy žiaci riešia po prvýkrát. Okrem prečítania slov musia porozumieť ich významu, aby vedeli správne vyriešiť úlohu.

Riešenie: šalát, kaša, špenát, šunka, lokše

Strana 96, úloha 3

Žiak vie:

- ✓ doplniť do slov správne písmeno podľa významu slova.

Tento typ úlohy žiaci riešia po prvýkrát. Odporúčame úlohu riešiť spoločne. Rozširujúcou úlohou môže byť tvorenie viet s danými slovami alebo tvorenie skupín slov podľa daného pravidla, napr. slová s dĺžňom, slová s dvomi slabikami, slová s piatimi písmenami...

Strana 96, úloha 4

Žiak vie:

- ✓ vyhľadať informácie priamo uvedené v texte.

Odporúčame najskôr opísať situáciu na obrázkoch, potom prečítať otázky. Odpovede žiaci môžu vyznačiť samostatne.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce a jej spoločnom vyhodnotení vyfarbia dieliky v sebahodnotení. Odporúčame sa zamerať na úspešnosť pri riešení úlohy 4.

Didaktické hry

Drep – skok – „klamanie“

Cieľ: Precvičiť si pamäť a identifikovať slová z textu.

Pomôcky: žiadne

Postup: Žiaci sa postavia vedľa lavíc. Žiak (učiteľ) hovorí slová, ktoré boli alebo neboli v prečítanom texte (napr. v texte *Škola* v šlabikári na strane 95). Ak sa slovo nachádzalo v texte, žiaci urobia drep. Ak slovo v texte nebolo, vyskočia. Vybraný žiak skáče a robí drepy tiež, ale snaží sa pomýliť spolužiakov, preto ich robí zámerne aj s chybami. Žiaci, ktorí vedia jednoznačnú odpoveď, by sa nemali dať oklamať.

Žiakom vysvetlíme, že klamanie v tejto hre je dovolené, je použité zámerne, preto nehovoríme o neslušnom správaní.

Rýchle slová

Cieľ: Precvičiť pohotové čítanie slov (techniku čítania slov).

Pomôcky: kartičky s napísanými slovami

Postup: Učiteľ má na kartičkách napísané jednoduché slová zložené zo známych písmen. Slovo ukáže žiakom len na krátku chvíľu a potom ho skryje. Žiaci musia slovo nahlas prečítať.

Hru môže učiteľ diferencovať tak, že určí skupinu žiakov, ktorá bude slovo čítať. Dĺžku času, kedy ukazuje slovo, mení podľa individuálnych schopností žiakov tak, aby mal každý možnosť zažiť radosť z úspechu pri hre.

Živé vety

Cieľ hry: Zložiť vetu z daných slov.

Pomôcky: Vety napísané na kartičkách, na každej kartičke je jedno slovo z vety, pričom je každá veta napísaná inou farbou.

Postup: Učiteľ rozdá žiakom kartičky, žiaci najskôr prečítajú všetky slová. Potom učiteľ povie: *Ku tabuli príde veta...* (Např. *Nataša píše vety*. Na kartičkách je veta napísaná po slovách.) Žiaci, ktorí majú niektoré slovo z vety, prídu pred tabuľu. Tam sa zoradia tak, aby slová vytvorili danú vetu. Ostatní žiaci vetu prečítajú a skontrolujú správnosť riešenia. Zložené vety odporúčame uložiť napr. na zem, aby s nimi žiaci mohli neskôr ďalej pracovať.

Čierny Peter

Cieľ hry: Pozorne sledovať čítaný text a rozlišovať jednotlivé vety.

Pomôcky: šlabikár (iný text).

Postup: Učiteľ sa vopred dohodne so žiakmi, koľko viet bude každý čítať (zo začiatku je vhodné čítať iba jednu vetu). Určí tiež poradie čítajúcich (napr. postupne ako sedia za sebou). Potom žiaci samostatne čítajú vety zo šlabikára. Kto sa „stratí“ pri čítaní viet, je *Čierny Peter*. Spolužiaci mu ukážu, ktorú vetu má prečítať. Pri hre je dôležité, aby každý čítal aspoň dvakrát. Tak dáme šancu každému zažiť pocit úspechu a radosti z čítania.

Písanie š, ť

Písanie, 4. zošit, strany 9 – 11

Návrhy príprav na vyučovacie hodiny 88 – 90

Pojmy:

malé písané š, veľké písané Š

Ciele:

- ✓ písať samostatne a správne všetky tvary nového písmena;
- ✓ písať písmená v správnom sklone a so správnou veľkosťou;
- ✓ písať slabiky a slová so správnymi rozstupmi medzi písmenami;
- ✓ odpísať slová a vety písaným písmom;
- ✓ prepísať slová písaným písmom podľa tlačenej predlohy;
- ✓ pracovať podľa inštrukcií učiteľa.

Strana 9

Žiak vie:

- ✓ pomenovať písmeno malé písané š;
- ✓ obkresliť tvar písmena nav danom obrázku;
- ✓ písať správny tvar písmena š.

Na strane 9 sa žiaci naučia písať tvary písmena š. Písanie tvaru písmena š nie je pre žiakov náročné, pretože s tvarom malého písaného písmena s sa už stretli. Upozorniť ich treba na správne umiestnenie mäkčeňa a na správne pripojenie k iným písmenám. Pomôckou pri písaní mäkčeňa je pomocná linajka. Pred písaním si žiaci rozcvičia ruku na úvodnej ilustrácii, a potom farebnými pastelkami nacvičia postupnosť písania obťahovaním písmena na obrázku. Ďalej pokračujú v písaní písmena v rámci izolovaných tvarov a jednoslabičných slov.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce na strane vypracujú sebahodnotenie podľa inštrukcií učiteľa. Kritériom hodnotenia môže byť správne umiestnenie mäkčeňa.

Strana 10

Žiak vie:

- ✓ pomenovať písmeno veľké písané Š;
- ✓ obkresliť tvar písmena v danom obrázku;
- ✓ písať správny tvar písmena Š.

Podobný postup ako pri nácviku malého písaného **š** môžeme uplatniť aj na nasledujúcej strane pri jeho veľkom tvare. Po nácviku písmena nasleduje jeho striedavé písanie s písmenom **S**, ktoré je zamerané na dodržiavanie písania mäkkčeňa len pri písmene **Š**. V poslednom riadku si žiaci precvičia písanie vlastného mena s novým písmenom na začiatku slova. Správne pripojenie k nasledujúcej samohláske je potrebné pripomenúť.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce na strane vypracujú sebahodnotenie podľa inštrukcií učiteľa. Môžu hodnotiť svoju úspešnosť na základe dodržiavania správneho sklonu písmen.

Strana 11

Žiak vie:

- ✓ samostatne odpísať vety s novými slovami;
- ✓ samostatne prepísať slová s novými písmenami.

Celá strana je zameraná na precvičovanie písmen **š**, **Š** v slovách. V prvej časti žiaci odpisujú vety, v ktorých sa nachádzajú slová s výskytom precvičovaných písmen. Pri písaní viet je dôležité upozorniť žiakov na základné pravidlá pri ich písaní (veľké začiatkové písmeno, znamienko za vetou). Druhá časť strany môže mať diagnostický charakter. Žiaci prepisujú jednoslabičné a dvojslabičné slová.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce vypracujú sebahodnotenie podľa pokynov učiteľa. Kritériom môže byť úspešnosť pri prepise slov.